

VIVA^{CELL} MTS

TUESDAY
JULY 11, 2017

DAY 3

DAILY օրվա օրեր

MASTER OF MELANCHOLY

ՄԵԼԱՆՆՈԼԻԱՅԻ ԿԱՐՊԵՏԸ

■ ԿՐԱԿԻ ՄԻՋՈՎ
■ ՀԱՐԳԱՆԵԻ ՏՈՒՐԸ.
ՈՈՒԲԵՆ ԳԵԿՈՐԳՅԱՆՑ

էջ 3

■ ԱՍՏՎԱԾՈՒՅԻՆԵՐԻ
ԵՎ ԿԱՆԱՆՑ ՄԱՍԻՆ
■ ԿՐԹՎԵԼՈՒ ԿԻՆՈՈՐԴԵՐՁ

էջ 4

ՀՅՈՒ ՀԱԴՄՈՆ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ էջ/p. 5 INTERVIEW

HUGH HUDSON

■ OF GODDESSES AND WOMEN
■ BOYS WILL BE BOYS
■ A PLEA FOR EDUCATION

p. 6

■ THROUGH HELL AND FIRE
■ TRIBUTE TO RUBEN
GREVORGYANTS

p. 7

ՄՈՍԿՎԱ ԿԻՆՈԹԱՏՐՈՆ, ԿԱՊՈՒՅՏ ԴԱՎԼԻԾ
MOSCOW CINEMA, BLUE HALL

11.07

Table with 4 columns: Time, Title, Director, Language/Length, Subtitle, and other details. Includes titles like 'Sexy Durga', 'Sarajevo Songs of Woe', 'A Day in the Life of a Clown', etc.

ՄՈՍԿՎԱ ԿԻՆՈԹԱՏՐՈՆ, ԿԱՐՄԻՐ ԴԱՎԼԻԾ
MOSCOW CINEMA, RED HALL

Table with 4 columns: Time, Title, Director, Language/Length, Subtitle, and other details. Includes titles like 'Murat', 'Salt and Bread', 'The Line', etc.

ՄՈՍԿՎԱ ԿԻՆՈԹԱՏՐՈՆ, ՓՈՔՐ ԴԱՎԼԻԾ 1
MOSCOW CINEMA, SMALL HALL 1

Table with 4 columns: Time, Title, Director, Language/Length, Subtitle, and other details. Includes titles like 'Daniel', 'Mother Derdo and the Walnut Tree', 'A Cat From Havana', etc.

ՄԻՆԵՄԱ ՍԹԱՐ
CINEMA STAR

Table with 4 columns: Time, Title, Director, Language/Length, Subtitle, and other details. Includes titles like 'Bravo, Virtuosos!', 'The Square'.

ԿԻՆՈՊԱՐԿ
KINOPARK

Table with 4 columns: Time, Title, Director, Language/Length, Subtitle, and other details. Includes title 'The Other Side of Hope'.

ՇԵՐԻԿ ՄԱԼՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԿԻՆՈԴԵՐԱՍԱՆԻ ԹԱՏՐՈՆ
HENRIK MALYAN THEATRE OF CINEMA ARTISTS

Table with 4 columns: Time, Title, Director, Language/Length, Subtitle, and other details. Includes titles like 'The Book: Home', 'Crows of the Desert', etc.

ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ԳԻՇԵՐՆԵՐ ԴՈՂՈՍՅԱՆ ԱՅԳԻՆԵՐՈՒՄ
YEREVAN NIGHTS AT POGHOSYAN GARDENS

Table with 4 columns: Time, Title, Director, Language/Length, Subtitle, and other details. Includes titles like 'Jamila Afghani', 'Six Musicians and the City'.

ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ԳԻՇԵՐՆԵՐ ՕԴԵՐԱՅԻ ՀՐԱՊԱՐԱՎՈՒՄ
YEREVAN NIGHTS AT OPERA SQUARE

Table with 4 columns: Time, Title, Director, Language/Length, Subtitle, and other details. Includes titles like 'Dr Tom Catena', 'Khatabala'.

ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ԳԻՇԵՐՆԵՐ ԿԱՍԿԱԴՐՈՒՄ
YEREVAN NIGHTS AT CASCADE

Table with 4 columns: Time, Title, Director, Language/Length, Subtitle, and other details. Includes title 'A Cat From Havana'.

ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ԳԻՇԵՐՆԵՐ «ՀԱՅԱՍՏԱՆ» Կ/Թ ԱՅԳՈՒՄ
YEREVAN NIGHTS AT HAYASTAN CINEMA GARDEN

Table with 4 columns: Time, Title, Director, Language/Length, Subtitle, and other details. Includes title 'Voices of Light'.

ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ԳԻՇԵՐՆԵՐ ՆԱՆՍԵՆԻ ԱՅԳՈՒՄ
YEREVAN NIGHTS AT NANSEN GARDEN

Table with 4 columns: Time, Title, Director, Language/Length, Subtitle, and other details. Includes titles like 'Dr. Denis Mukwege', 'Arto'.

ՀԱՅ-ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
RUSSIAN-ARMENIAN UNIVERSITY

Table with 4 columns: Time, Title, Director, Language/Length, Subtitle, and other details. Includes title 'Bravo, Virtuosos!'.

GOLDEN APRICOT DAILY

Informational footer containing contact details for Golden Apricot Daily, including phone numbers, email addresses, and social media links.

ԶԵՍ ՈՒԶՈՒՄ՝ ՄԻ՛ ԱՐԱ

ՀԲԸՄ դահլիճում երեկ վարպետության դաս անցկացրեց ռուս ռեժիսոր Բորիս Խելբենիկովը: Վերջինիս կինոնկարներն արդեն բազմիցս ցուցադրվել են «Ոսկե ծիրանում» և հայտնվել են բազմաթիվ այլ միջազգային կինոփառատոների ուշադրության կենտրոնում՝ արժանանալով մրցանակների: Մասնավորապես նրա վերջին՝ «Անթրոփա» կինոնկարը ժանաչվել է ռուսական «Կինոտավր» փառատոնի լավագույն ֆիլմ, իսկ օրեր առաջ դերասան Ալեքսանդր Ցազենկոն այդ ֆիլմի համար պարգևատրվել է չեխական եռդինակավոր Կառլոսի Կարրի ՄԿՓ-ի մրցանակով: Այժմ ֆիլմը կարելի է դիտել «Երևանյան պրեմիերա» ծրագրի շրջանակներում:

դուր ծախսեցի: Երևու տարի հավաքում էի այդ գումարը: Իսկ այսօր ֆիլմ կարելի է անել գրոշներով»:

Խոսելով դերասանների հետ աշխատանքի մասին՝ Խելբենիկովը փաստեց, որ դերասանն, իրը, պետք է լավ լինի, բայց պետք է ամեն ինչով նման լինի այն կերպարին, որին մարմնավորելու է: Ըստ ռեժիսորի՝ այս դեպքում, իհարկե, ամեն ինչ հեշտ է ու հարմար, բայց որ երբ դերասանն իրեն ծանոթ մի բան է խաղում, ապա սկսում է իր կողմից անհավանական մանրություններ ավելացնել և տեստն ավելի հարուստ ձևով ներկայացնել: Այսինքն՝ դերասանը շատ լավ գիտի ինչ է անում, քանի որ այդ ամենն իր կյանքի մի մասն է: Ռեժիսորին մնում է պարզապես ուղղորդել նրան: Իսկ դերասանի՝ պրոֆեսիոնալ տեսանկյունից

լավ կամ վատ լինելը Խելբենիկովը հասկանում է փորձերի ժամանակ: Դեռին համապատասխան կան չիանապատասխանեց, ըստ նրա, ավելի հայտնի է դառնում, օրինակ, փորձերի ընթացքում ծխելու:

Ռեժիսորն անդրադարձավ նաև հեռուստատեսության առող որակին՝ մասնավորապես Նշելով, որ հեռուստատեսության լավագույն կարելի է նկատել արբանյակային ալիքներով: Մասնավորապես հեռուստատեսության ընթացքում Մեծ Բրիտանիայի, ԱՄՆ-ի, Իսրայելի արբանյակային հեռուստատեսությանը: «Այնտեղ մեծ ազատություն կա, բոլոր հանրահայտ վարպետները փորձում են ինչ-որ փորձարարական բաներ անել: Այն դարձել է գլխավոր հարթակը...»,- շեշտեց Խելբենիկովը: **Ռ.Գ.**

ԳԵՎՈՐԳՅԱՆՑԻ ԹՈՂԱԾ ՀԵՏՔԸ

Կիրակնօրյա բացման արարողությունն սկսվեց մեկ ռոպե լույսով: Կարգավիճակը հարգելու համար հունիսի 23-ին վախճանված ռեժիսոր Ռուբեն Գևորգյանցի հիշատակը: Հարգանքի տուրքը կազմակերպելի այսօր՝ Գևորգյանցի՝ 1980-ին նկարահանած կարճամետրաժ «Բարի հետք» ֆիլմի հատուկ ցուցադրությամբ:

«Բարի հետք» ինքնին հուշերի մասին է: Կարճ վավերագրությունն 83-ամյա ինքնուրույն նկարիչ Ասատուր Ճերմակյանի մասին է, ով սովորականների պատերին բնապատկերներ էր նկարում՝ հավանաբար փորձելի հուշ պահելով այն բնությունից, որին փոխարինել էին այդ շինությունները՝ նույնիսկ, երբ ավտոտնակների տերերը հաճախ ջնջում էին նրա գեղեցիկ աշխատանքները:

Ռուբեն Գևորգյանը Հայաստանի ակնառու կինոգործիչներից էր: 1969-ին Երևանի գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտն ավարտելուց ի վեր՝ Ոսկե ռեժիսորական ետանդում գործունեություն է ծավալել: 2004 թվականից մինչև իր մահը եղել է Հայաստանի կինեմատոգրաֆիստների միության նախագահը: Նաև դասավանդում էր Երևանի թատրոնի և կինոյի ինստիտուտում ու Հեռուստատեսության և ռադիոյի ազգային ակադեմիայի նախագահին էր: Նրա ժառանգությունն ընդգրկում է երկու գիրք և շուրջ 65 ֆիլմ, որոնցից շատերը միջազգային փառատոների մրցանակաբեկներ են:

Հարգանքի տուրքը Գևորգյանցին եկավ գումարվելու հայ երեք կինոգործիչների՝ այս տարի նշվող հորեկյանների առթիվ նախապես ծրագրավորված հարգանքի տուրքին՝ ռեժիսոր Յուրի Գոլոյանի (90), Յուրի Երզնկյանի (95) և օպերատոր Սերգի Բարսեղյանի (80): Կիրակի երեք գործիչներին պատվով հասողեր բացվեցին Ազնավուրի անվան արտադրության: Իսկ փառատոնի վաղվա ծրագիրը ներառում է նրանց մասին վավերագրական ֆիլմերի ցուցադրությունը: **ՅՔԸ**

«Բարի հետք», (Ռուբեն Գևորգյանց, Հայաստան, 1980), 20:00 - Մոսկվա կ/թ, Կապույտ դահլիճ

ԿՐԱԿԻ ԵՎ ՓԱՄՓՈՒՇՏՆԵՐԻ ՄԻԶՈՎ

Ինչպես միշտ, այս տարվա «Հայկական համայնապատկեր» մրցույթը բաժանված է երեք կատեգորիաների՝ խաղարկային, վավերագրական և կարճամետրաժ, որոնցից առաջինում ընդգրկված է 3 կինոնկար, ինչպես տեղական, այնպես էլ արտասահմանյան արտադրության:

Ամերիկահայ ռեժիսոր, սցենարիստ և դերասան Քրիս Ավելոյանը 2012-ին ներկայացրեց «Դոնալդը լաց եղավ» կարճամետրաժը, որի հիման վրա էլ 2016-ին ստեղծվեց համանուն լիամետրաժ ֆիլմը: Պատմությունը զուտ, լուրջ և մտազարդ Փիթերի (Ջեյմս Վեյքման) մասին է, ով 20-ամյա բացակայությունից հետո վերադառնում է մայրենի Բոյ Այլենդ (Ավելոյանի բնակավայր): Կորցնելով դրամապատկեր Փիթերը ստիպված թախում է իր հին ընկերոջ՝ Դոնալդի (Ավելոյան) դուռը: Պարզվում է, որ դպրոցն ավարտելուց հետո Դոնալդն ամենկն չի փոխվել, մինչ օրս վայելում է դեռահասության հանույնները՝ ծխում է մարիխուանա, խոսափում է ցանկացած պատասխանատվությունից և ապրում ծնողների տան ձեռնահասարակում, որի պատերը գեղեցկացնում են պոռոն աստղերի լուսանկարները: Փիթերը դառնում է կարոտագին հուշերի, գավելուայի իրավիճակների և մանկության այդպես էլ չմեծացած ընկերոջ գերին:

Չնայած ֆիլմի վերնագրին՝ Դոնալդն անընդ-

հատ ծիծաղում է և ուրախանում: Հակասակ նրան՝ Լեոն Միլնայանի «Բրավո, Վիքտոր» կիսահեթաբային, կիսասատիրակ և կիսաքրեական պատմության հերոս Այլիլը (Մամվել Թաղևադյան) ունի փխրուն սիրտ, որը շատ հեշտ է կուտրել: Նա երիտասարդ կարգապահ է, ով վաշտում է անվճար ինտելիգենտի համաչափ կյանքը, մինչ մի օր պատահաբար հանդիպում է Լարային (Մարիա Այնեոլայանովա), ով ներքաշում է Այլիլին քրեալիզարիսի կյանքի ետնաբեմ: Անճանաչ, մասնագիտական և ընտանեկան խնդիրները միավորվում են վերածվելով խճճված կոնկրետ, որտեղ հերոսները պետք է միասին անցնեն կրակի, ջրի և փամփոշուների միջով:

Փամփոշուներ են արձակվում նաև մրցույթի երրորդ ֆիլմում՝ ռեժիսոր Սիեր Մլրաչյանի «Կյանք ու կրիկ» ռազմական մեղրամայում, որն էլ դարձել է դերասան Մամվել Թաղևադյանի հայտնիության պատճառը: Ֆիլմում 90-ականների Երևանն ու Լաբարալն են: Պատմությունը կենտրոնանում է չորս երիտասարդների հավատարիմ ընկերության վրա: Սկսելով իրենց հասուն կյանքը նույն վայրում՝ երևաճակ կտորին, ֆիլմի երկրորդ մասում նրանք բաժանվում են և կանգնում բոլորովին տարբեր ուղիների վրա: Թաղևադյանի Տիգրան անունով կերպարը, հայրթախարելով ինքն իրեն, մեկնում է ճակատ ոչ միայն Արցախը պաշտպանելու, այլև ինքն իրեն գտնելու, ինչը, կարելի է ասել, միավորում է վերոհիշյալ ֆիլմերի բոլոր հերոսներին: **ՊԲ**

Սեր առ Երևան

«Վեց երաժիշտ քաղաքի ֆոնին» (Տադևոս Դանիլյանց, Ռուսաստան, 2016), Երևանյան պրեմիերա, 11.07՝ 21:00 - Պողոսյան այգիներ, 14.07՝ 19:00 - «Մոսկվա» կ/թ, Կարմիր դահլիճ, 21.00 - Նանսենի այգի, 15.07՝ 21:00 - «Հայաստան» կ/թ այգի

Այս ֆիլմը մոսկվաբնակ կինոլավերագրող, բաժնատեր և լուսանկարիչ Տադևոս Դանիլյանցի սիրտ արտաստանությունն է իր նախնիների երկրի երաժշտության և մայրաքաղաքի հանդեպ: Ռեժիսորը որոսեցել է Երևանի ամենից բնորոշ և դրական սրբամիջ մեկը՝ նրա երաժշտական նկարագիրը: Տարբեր սերունդների, զանազան ժանրերի և ոճերի վեց երաժիշտների դիմանկարների միջոցով կրկանվեց գեղարվեստ էլ 21-րդ դարի Հայաստանի մայրաքաղաքի երաժշտական մշակույթը, և ոչ միայն... Այստեղ կա ճարտարապետություն, պատմություն և մարդիկ, մարդիկ, մարդիկ՝ անցորդներ, ուղևոր, ճանաչելով անվանի երաժշտիկ, շտապում են լուսանկարելու նրա հետ, իսկ իր դրվագում Երևանում գրանդու դիլիջանցի աշակերտուհիները, տեսնելով Տոլչին, խմբով կատարում են նրա երգերից մեկը...

Ֆիլմում հիմնականում «զամուրային» Երևանն է նկարահանված ընթացող մեքենայից կամ թռչիչ բարձրությունից և անհետաքրքիր դիտանկյուններից, սակայն կան նաև քաղաքի մյուս, անճանաչ կողմերը, որոնք քաղաքի հայտնի խորհրդանշական վայրերի պես ոգեշնչում են երաժիշտներին: Ֆիլմն Գասպարյանը, Մալխաթ, Լիլիթ՝ Պիպոյանը, Ֆորշը և Արտուր Թուրքոյանցյանը խոսում են հետո և մտն անցյալից («մութ ու ցուրտ տարիների») մասին հուշերն ընդմիջում են արխիվային կադրերով, հիշում ուրախ-տխուր դեպքեր, փիլիսոփայուն քաղաքի ու այլ շատ բաների մասին: Մասնագիտական հետաքրքրություններից բացի՝ նրանց միավորում է մեկ բան՝ սերն ու Երևան, եթե անգամ այդ մասին չեն արտահայտվում: Եվ այս ամենը՝ երաժիշտների կատարումների ներքո: **ԱՔ**

«Կյանք ու կրիկ»

Ասոիկյան հոյս

«Հոյսից անդին» (Ալի Կարոյանյակի, Ֆինլանդիա/Գերմանիա, 2017), Երևանյան պրեմիերա, 11.07՝ 20:30 - «Կինոպարկ», 21.07՝ 20:00 - «Սինեմա Սթար», 14.07՝ 22:00 - «Մոսկվա» կ/թ, Կապույտ դահլիճ

«Կարոտախոտով տառապողներին առաջինն են հետ ուղարկում»: Այս գգոշացումն է ստանում սիրիացի փախստական Մալիդը մեկ այլ գաղթականացի, երբ Ֆինլանդիայի փախստականների մի կենտրոն է գալիս: Այնքան էլ խոստանալից սկիզբ չէ ֆիննական մեղադատության վարպետ Ալի Կարոյանյակիի ամենավերջին՝ անցյալ փետրվարին Բեռլինի ԿԳ-ում «Արձաթև արջ» մրցանակին արժանացած «Հոյսից անդին» ֆիլմի գլխավոր հերոսի համար:

Հայտարարվել էր, որ այս ֆիլմն ազատ կերպով իրար շաղկապված «նավահանգստային» եռապատմի» երկրորդ մասն է, որն սկսվել էր գաղթականացի

նորյան մասին լիաժողովի մի հեքիաթով՝ «Հալո» ֆիլմով: «Հոյսից անդին»-ը նմանատիպ ազդակի վրա է հիմնված. իրական կյանքում գաղթականության վերաբերյալ եղած հետադարձությունները փոխարեն ֆիլմը կյանքի երկարության փորձ-ինչ ավելի հուսադրող հրավեր է մատնում: Կարոյանյակիի աշխարհում որվածքն այն է, որ աշխատող ճնշված հասարակարգը (որը միշտ նրա ուշադրության կենտրոնում է) թիկունք է լինելու իր նորեկներին՝ ճրանցից երես դարձնելու փոխարեն:

Ֆիլմի գլխավոր հերոսները երկու տղամարդ են, ովքեր հրաժարվում են իրենց հայտնի ամեն ինչից, մեկը՝ անհրաժեշտաբար, մյուսը՝ իր կամքով: Իսա-

լիդը (Շերվան Հաջի), իր հարեցիքում խտաճիկով բռնությունից, այժմ ապաստան է խնդրում Ֆինլանդիայում: Նրա ուղին ի վերջո խաչվում է Վիկտորյայի (Կարոյանյակիի մշտական դերասան Սակարի Կուստանին) հետ: Վերջինս թողել է շրջիկ վաճառականի իր գործը, կնոջը և զուտ քնահանձնի համար գնել մի լաված ռեստորան՝ հազիվ թե ոգևորություն ցուցաբերող իր աշխատակազմով հանդերձ: Կարոյանյակիի եզակի կինոյի բոլոր ընդհանուր տարրերն առկա են՝ նկարի աշխատանքը, որը միաժամանակ պաշտոն է ու մեղմ, նվազագույն, չորացած արվեստագետների կատակերգությունը, չափազանց առոյի կերպարներն է «ամենապրկերտ» պոլիտեր կինոյի պատմության մեջ:

Ըստ Լույսյան «Հոյսից անդին»-ը բախումներով մասին է. բախում՝ Մալիդի իրական արտանմանի պատմությանն է Վիկտորյայի դեպքում՝ գրեթե ֆարս հիշեցնող կարագոցումների միջև: Բախում՝ Կարոյանյակիի կարոտաբարձության երանգ ունեցող աշխարհի և անզգա ու դաժան ժամանակակից կյանքի միջև, որում երբեմն-երբեմն բեկում է ստեղծ ունեցում: Այս ամենի ի հայտ է գալիս նորը մի բողոք՝ ընդդեմ այն փաստի, որ Կարոյանյակիի ձեռագրին բնորոշ հեքիաթային հույսն արդեն հարաձուռն կերպով ժամանակակից է թվում: ՑՔՀ

Տղան ռոպ է

«Դանիել» (Անաստայա Դոմբովսկայ, Լեհաստան, 2016), Վալերազրական մրցույթ, 11.07՝ 10:00, 14.07՝ 17:00 - «Մոսկվա» կինոթատրոն, Փոքր դահլիճ 1

Դանիելը գուցե ունի մտավոր շեղումներ, բայց Անաստայա Դոմբովսկայի կերտած դիմանկարից երևում է, որ նա միաժամանակ նաև սովորական դեռահաս է: Դառնի համայնությանը իր վաճառողների համար կազմակերպած ճամբարում Դանիելն ու նրա ընկերները գլխաճանձման են գրուցում առջիկների մասին: Ինչն էր գաղտնիքն էր պատմությանում այն հաջողի, ում ինքը հավանում է: Ո՛րն է սերն արտահանելու լավագույն ձևը: Եվ ինչ էն իրենք ակնկալում հարաբերություններից: Այս կարճ վավերագրական ֆիլմում Դոմբովսկայն այս գրուցները ներկայացնում է մանրակրկտորեն ընտրված կարդերով: Նա ասես պատին նստած ճանձն լինի, որը համայն տեսակցելի պահում է հեռավորության վրա ու երբեք չի միջանցում նրանց դատարարություններին: Արդյունքում ստացվել է հուզիչ ու նորը դիմանկար, որը մեծուրեն շեշտում է այն միտքը, որ տղան տղա է՝ անկախ ամեն ինչից: ՑՔՀ

Կյանքը՝ խավարում

«Ռեռացած կինը» (Լալ Դիաս, Ֆիլիպիններ, 2016), Երևանյան պրեմիերա, 11.07՝ 20:30 - Մոսկվա կ/թ, Կապույտ դահլիճ

«Ես, իրոք, խավարի եակ եմ»,- ինչ-որ պահի ասում է Ռեռացած կինը՝ Ֆիլմում: Չկատարած սպանության համար երեսուն տարվա բանտարկության դատապարտվելուց հետո ազատ արձակված կնոջ համար նորագյուտ ազատությունը չի վերականգնի հասարակության մեջ նրա ունեցած տեղը: Մինչև նա բանտում փակված է եղել, վախճանվել է նրա ամուսինը, իսկ որդին կորել է Մանիլայի փողոցներում: Մինչդեռ ինքը՝ Ռեռացած, ստիպված է սարկել ծայրայի

կարգավիճակում՝ իրեն բանտարկության մասնած մարդու վախից: Հարուստ ընտանիքում ծնված այդ մարդը (որ մի ժամանակ Ռեռացածի երկրպագուներից էր) ինքն իրեն սահմանափակում է շքեղ առանձնատան պատերի ներսում՝ վախճանված առևանգիների գոհ դատարար:

Ֆիլիպինցի ռեժիսոր Լալ Դիասի ֆիլմը, որ վարպետ տեմպով ու հիասքանչ կերպով է նկարահանված, փայլուն մտորում է ազատության բնույթի շուրջ մի հասարակությունում, որտեղ զենքով անհավասարություն է տիրում: Մենք ճանաչում ենք Ռեռացածին մի շարք կերպարների հետ նրա շփումների միջոցով, որոնք բոլորն էլ նույնքան լավ են համապատասխանում «խավարի եակ» բնորոշմանը, որքան է ինքը: Կա մի անուն կին, որ տառապում է անհանգստությունից,

փողոցային փողոցային մի վաճառող և տրանսերսուալ մի կին, որն, իր երկրից փախելով, հիմա փողոցային փողոցի է դարձել: Այնևայտուրեն սա կարճ ժամանակակիցությունում գոյատևելու ճանապարհն է, սակայն նույն չափով նաև դանդաղ ինքնապայմանություն: Այս մասին մի գիշեր խոստովանում է Ռեռացածը:

Դիասն այս պատմությունները շարադրում է շուրջ 4 ժամ (հարաբերակալորեն կարճ տևողություն մի ռեժիսորի համար, ում հայտնի է իր չափազանց երկար ֆիլմերով), և իսկապես արժեք թույլ տալ, որ ֆիլմն այդքան տեղի: Անորակալորեն փոխանակումների ընթացքում հայտնվող պարզ մարդկայնությունը գեղեցիկ կերպով հակադրվում է հերոսների սակավ, սակայն գործը ներքին արտահայտություն ունեցող տառապանքին: ՄԿ

Ասվածուհիների ու կանանց մասին

«Ցանկալի Դուրգան» (Սանալ Կումար Սասիդիարան, Յնդկաստան, 2017) Խաղարկային մրցույթ, 11.07՝ 10:00 - «Մոսկվա» կ/թ, Կապույտ դահլիճ, 19:30 - «Մոսկվա» կ/թ, Կարմիր դահլիճ

Հարավային Հնդկաստանի Կերալա նահանգում անցկացվող կրոնական տոնակատարությունն ու գիշերային տանջային ճամփորդությունը միասնապես են՝ կազմելով Ռոնեթրայի ՄԿԳ-ում «Tiger» մրցանակին արժանացած «Ցանկալի Դուրգան» համարակալորեն ֆիլմի որվազները: Հինդուիզմում Դուրգան պատերազմի սաստկանում էին, երկուստարդ տղամարդկանց պաշտամունքի տարական է. նրանք իրենց ակնածանքն արտահայտելու համար տար մուկի վրայով են բաշյում և իրենց մաշկը ծակում գամբղով ու կարթերով: Այն ցավը, որին նրանք իրենց ենթարկում են, հավասարապես վկայում է թե՛ մայր, թե՛ մազոկիտտ լինելու մասին: Վերջինն ունի նաև իր բացատրությունը, եթե նա կարող էր Դուրգանի պատկերները... ձեռքերի բազմաթիվ գույզներ, որոնցում մի շարք գեներներ կան, իսկ երբեմն էլ բազում ձեռքերից մեկում նա կարած գրվել է պատմում: Ո՛վ կուզի նրա հետ խաղ խաղալ...

Մականացուների աշխարհում Դուրգան անունով երկուստարդ մի կին իր ընկերոջ հետ գիշերով փորձում է փախել Բարի: Մակայն փորձության է ենթարկվում պատահական մեքենայով մինչև մոտակա գնացքի կայարան հասնելը: Կանայք չեն կարող գիշերով թափառել փողոցներով, մի սահմանափակում, որի շնորհիվ նրանց կարծեցյալ «օգնականները» գորություն են ստանում: Չույզի ունեցած բարոյություններին գումարվում է նաև այն, որ նրանք հուսահատված փորձում են ուշադրությունից զրկվել մայր, թանկ որ Բարիը մահանկալան է: Հանգստաբարտից այս պատմության մեջ սիրաբանները իմունականում հանդիպում են հնդկական հասարակության խառնուրդ հանդիսացող հասովածի՛ երկուստարդ ու տարբեր, աղքատ ու հարուստ, քաղաքացիական ու պետական ծառայողներ... Գիշերն ավելի է շեշտում այն անհասկալի իրավիճակը, որում գտնվում են սիրաբանները, և ստեղծվում է հրաշալի ֆուն այսօրվա Հնդկաստանի բարոյական վիճակի մտայ ընկունության համար:

Նկարահանումը սկսվելու ռեժիսոր Սանալ Կումար Սասիդիարան մտավոր պատկերացում ունի ապագա ֆիլմի մասին: Նա սիրում է առանց սցենարի աշխատել, և այս անգամ «Ցանկալի Դուրգան» նրա երկրորդ խաղարկային ֆիլմն է՝ նա նույնիսկ նախապես չի որոշակիացրել պատմումը: Այդ իմպրովիզացիոն բնույթը ֆիլմին անվանակատարակի մի երանգ է հաղորդում, և ի հայտ է բերում անհանգստություն մի գրուցում, որից ոճվար է չազդվել: ՄԿ

Սասանային հարթեք բարությանը

«Դերոյ մայրիկը և ընկուզենին» (Մերոյա Օնալ, Թուրքիա, 2017), Վալերազրական մրցույթ, 11.07՝ 10:00, 17:00 - «Մոսկվա» կ/թ, Փոքր դահլիճ 1

Դերոյ մայրիկը 70 տարեկան հայ կին է, ով իր երկնանքի ու թոռների հետ ապրում է Սուսուրում ու Բիթլիսում: Բիթլիսն իր ամբողջ պատմության ընթացքում եղել է հակամարտությունների օջախ: Հազարավոր հայեր են սպանվել ու արտաքսվել իրենց հողից ցեղասպանության ժամանակ: Դերոյն իր մաշկի վրա է զգացել այդ պատմական ողբերգության հետևանքները, ամուսնուն սպանել են, երբ Դերոյն դաշտում էր, իսկ նա նաև Բիթլիսում իրենց պատկանող հողակտորը:

Չնայած այս որբերգական իրադարձություններին Դերոյի պատմությունը կամրի ու համառության մասին է: Նրա ամբողջ ընտանիքին հարկադրել էին կրոնափոխ լինել ու մահադատվել դաժան, բայց նա հավատարիմ էր մնացել իր քրիստոնեական հավատքին: Երկնանքի հետ միասին աղքատության մեջ ապրելով Սուսուրում՝ նա կարողացել է պահպանել ու նույնիսկ վերադարձնել իր հողակտորի մի մասը: Հինա՝ երկու ամիս մեկ, նա վերադառնում է Բիթլիս՝ հավաքելու ընկուզեքներ իր հողատարածքում աճող միակ ծառից: Սա Դերոյի ղեկավարությունների հետ ընտանիքին հարկադրված մեղադրանքն է: Բիթլիս այցելությունները Դերոյի համար մտայ վերադարձնում են պարունակում, թանկն էր իրենց հողի իր ողբերգական անցյալը: Գուրի կարդերում երևում է գերեզմանոցը, ինչը ցույց է տալիս, որ մահն իր դերակատարումն է ունեցել Բիթլիսի պատմության մեջ:

Ամեն դեպքում «Դերոյ մայրիկը և ընկուզենին» թախտուր վավերագրական ֆիլմ չէ: Ռեժիսոր Օնալն ավելի շատ ցույց է տալիս Դերոյի ընտանիքի երջանիկ ու համերաշխ կյանքը, քան թախտուր ու մեղադրանքները: Նրա գլխավոր հերոսը նույնպես չի փորձում ավելի լավատես է, չնայած որ այդքան ժամանակ անցյալով է ապրել: Գուցե նրա վրա ազդում է պատին կախված օրացույցը, որտեղ գրված է. «Սասանային հարթեք բարությանը»: Այս կենտրոնալ վավերագրական ֆիլմն իր բարոյաբան ջանքերից հարկում է հասցնում ստատուսին: ՀԷ

Կրթվելու կինոնուլերն

«Արյուն և լուսին» (Տոմմազո Կոտրոնեի, Իտալիա/Շվեյց, 2017), Վալերազրական մրցույթ, 11.07՝ 12:30, 13.07՝ 17:00 - «Մոսկվա» կ/թ, Փոքր դահլիճ 1

Շվեյց աշխարհի այն երկու երկրներից մեկն է, որտեղ օրենսդրությունը չի սահմանում ամուսնության նվազագույն շեմը, ուստի և մանկատանակ աղջիկների ամուսնություններն առօրյա երևույթ են այդ երկրում: Նման լավ (և կամքին հակառակ) ամուսնության գոհ է «Արյուն և լուսին» վավերագրության հերոսուհին՝ Սարայան, որը, սակայն, ի տարբերություն հազարավոր նմանից աղջիկների, ընդդեմ է իր վիճակի՝ դե: Տոմմազո Կոտրոնեին այս ֆիլմի ամեն ինչն էլ սցենարիստը, ռեժիսորը, օպերատորը, հնչյունային ռեժիսորը, մոնտաժորը և պրոդյուսերը:

Սարինը շարունակ արդե՛րով տարբեր ամուսնուհետ, գրկված լինելով կրթվելու հնարավորությունից՝ քայքայված առողջությանը և անապահովությանը զգացնումով Սարայանի ի վերջո համարակալորեն է ունենում փախելու ստեղծագործական մի անձամուք գյուղում, որտեղ նրան ձեռք է մեկնում իրեն համայնի ու տգիտության դեմ պայքարի լաված երկուստարդ ուսուցիչ Մոհամադը: «Արյուն և լուսին»՝ ասես 20-րդ դարի կեսին «լաված» պատմական մտադրումը մատուցած Շվեյց պետության ֆիլմ-դիմանկարն է, որն էլ, ի լրումն ծայրահեղ աղքատության և հետամուսնացության, դարձնել է նաև իրավունքի անհավելիների թիրախներից մեկը: Ուրջ ֆիլմում շեշտվում է կրթության, ուսանելու կարևորությունը, դրա միջոցով արքայազանությունն ու տգիտությունը հարթահարելու գաղափարը («Կրթությունն ամեն ինչի կիսբը է», - ասում է Մոհամադը): Այլապես բոլորին կարող է ստատվել Մոհամադի ծնողների՝ ալ-Քալիլայի ստեղծագործական գոհերի ճակատագիրը:

Քաղաքական և սոցիալական տար շեշտադրումներով «Արյուն և լուսին» Շվեյց (և ոչ միայն) ժողովրդին ուղղված կրթական անգրագիտությունը, ինչպես քաղաքականացնել և հանրային կյանքի մեկնել, օգնելու միայնակ և համայն արական փոփոխությունները: Այլապես, ինչպես ֆիլմի հերոսն է ասում, ներկա պայմաններում աղքատ ավելի է աղքատանում, հարուստը՝ հարստանում: ՄԿ

Արդեն 50 տարի է, ինչ կինոյով եք զբաղվում...

...Եվ շատ ֆիլմեր չեն նկարել: Ինձ հաճախ են հարցնում՝ ինչու ես շատ ֆիլմեր չունեմ, ասես դա պարտադիր պայման է: Չեմ կարծում, թե դա նշանակություն ունի: Նախագիծ անելը հինգ տարի է տևում. երկու տարի պահանջվում է այն պատրաստելու համար, մեկ տարի՝ նկարահանման, երկու տարի էլ՝ գովազդելու համար: Ստիպված ես ընտրել ճիշտ նախագիծ, բայց երբեմն սխալվում եմ. կաշտում ես որևէ նախագիծի ու առաջ չես շարժվում: Ես հիմա երեք ֆիլմ եմ պատրաստում և չգիտեմ՝ դրանցից որևէ մեկը կիրականացվի, թե ոչ: Գուցե ընդամենը մեկը: Բացի այդ՝ ես մեծամտ եմ. այլևս չեմ ձգտում մեկ մյուսի հետևից ֆիլմեր նկարահանել: Երբեմն երկար ընդմիջում եմ վերցնում: Այդ ընթացքում վավերագրական ֆիլմերով եմ զբաղվում, ինչը շատ հետաքրքիր է ինձ համար. ավելի հանգիստ է: Այդ ֆիլմերը ծախսաշատ չեն, ու հետևաբար ճնշում էլ չկա: Վավերագրության դեպքում սկսում ես նկարահանել, ու ֆիլմն աչքիդ առաջ ձևավորվում է:

Շեճ պրոդյուսերների կողմից ճնշումը ձախողեց «Նեղափոխության» առաջին թողարկումը...

Սկզբնական սցենարով նախատեսված էր պատմողական արտակարգային խոսք, բայց ստույգում ստիպեց, որ ֆիլմը շատ թողարկվի, ու մենք այդ խոսքը ձայնագրելու ու ավելացնելու ժամանակ չունեցանք: Եվ, իհարկե, ֆիլմը դրանից արարախիլի տուժեց: Այդ ներքին մեծամտությունները հերոսի մասին ըստ էին բացահայտում, բայց ակնարկներով: Ի վերջո ձայնագրությունն արեցինք, ու այդ տարբերակը փոքր թվաքանակով թողարկվեց Անգլիայում (*հենց այս տարբերակն է ընդգրկվել փաստառնի ծրագրում - ՄԿ*), բայց ֆիլմի հեղինակությունը փրկել չստացվեց: Այժմ Պաչինոն այնտեղ փայլուն է, բայց ամերիկյան մամուլը նրան անարդար փնտռեց: Ինչե՛ն, ես արել էի այնպես, ինչպես ուզում էի, ու լավ ֆիլմ է ստացվել: Ես ուզում էի, որ այստեղ հենց այդ ձևով ցուցադրվեր: Երաժշտությունը հոյակապ է, նույնն էլ Բեռնար Լյուտիի օպերատորական աշխատանքը: Ես նրա հետ շատ էի աշխատում, մինչև նա գոհվեց օդանավի վթարից: Նա է շունչ տվել իմ ֆիլմերին:

Այժմ Պաչինոյի հերոսը «Նեղափոխության» մեջ շատ ինքնամոփոխ է: Ձեզ կարծես հերոսների այդ տեսակն է գրավում՝ մարդիկ, որոնց չի հաջողվում իրենց պատմությունը բարձրաձայնել, բայց, միևնույն է, առաջ են գնում:

Երանք լրիվ անմեղ են: «Նեղափոխությունը» մի մարդու մասին է, ով խրվել է մի պատերազմի մեջ, որի հետ ոչ մի առնչություն չի ուզում ունենալ: «Ալտամիրան» մի սիրողական հնագետի մասին է, ով մերժված է գիտական հնամայրի կողմից: Իսկ «Անվակաբերը»... անմեղ ուսանողներ են: Իշխանությունները փորձում են փոխել նրանց մտածելակերպը, բայց նրանք դիմադրում են: Ու նրանք հաղթում են: Սա այն է, ինչ մի անգամ նկատել ու նշել էր մի լրագրող՝ իմ ֆիլմերը հիմնականում անմեղ մարդկանց մասին են: Ես չգիտեմ՝ ինչու են նրանք այդպես հետաքրքրում ինձ: Այդ մարդիկ անընդհատ ճնշվում են իշխանությունների կողմից: Ես չգիտեմ՝ ամենը եմ, թե՛ ոչ, բայց բավականին դյուրահավատ եմ: Ոչ թե՛ հիմար, այլ հենց դյուրահավատ... Ու ինձ դուր են գալիս նման մարդիկ:

Ձեր ֆիլմերը հաճախ են անդրադառնում անցյալին: Ինչպես է Ձեզ հաջողվում այդ պատմություններն արդիականացնել:

Ես ինձ պատմական ֆիլմերի ռեժիսոր չեմ համարում, չնայած ֆիլմերիս մեծ մասն անցյալի մասին է: Բայց դա ինձ համար նշանակություն չունի. եթե պատմությունը լավ է, եթե այն ինձ գրավում է, ապա կարող է լինել ցանկացած դարաշրջանի մասին: «Անվակաբերը» ֆիլմում ժամանակակից երաժշտության գործածումն ինձ օգնեց ստեղծել կապը ֆիլմի ու ժամանակակից աշխարհի միջև: Այդ ժամանակավիճակի դեպքում շատ լավ որոշում էր, չնայած դա թերևս միակը չէր: Ես իրականում մեծ վերլուծում չեմ աշխատանքը, այնպես որ չգիտեմ, թե որիչ ինչեր են անում, որպեսզի այդ դարաշրջանները մոտենան մեր ժամանակակիցին:

Դուք սցենարներ չեք գրում: Ինչպես եք գտնում այն պատմությունները, որոնք հետո ֆիլմ եք դարձնում:

Դա հեշտ չէ: Երբ ինձ նախագիծ են առաջարկում, պետք է հավանամ՝ արդյոք կարող եմ այդ գաղափարը, այդ պատմությունն իմը դարձնել: «Ալտամիրան», օրինակ, պրոդյուսերի նախապայայտ պատմությունն էր. նա սիրողական հնագետ էր: Սա իմ պատմությունը չէր, բայց ես գտայի, թե որքան հետաքրքիր է այն: Դրա համար էլ ես երբեք չեմ ցանկացել լինել պատկերով ռեժիսոր, չնայած կուզեմայի կինոարտադրող գործընկեր ունենալ: ՄԿ

Այսօր՝ «Նեղափոխություն» (Մեծ Բրիտանիա, 1985), 14:30, «Մոսկվա» կ/թ, Կարմիր դահլիճ

ՀՅՈՒ ՋԱԴՍՈՆ

Օսկարի բազմակի մրցանակակիր դեբյուտային լիամետրաժ ֆիլմը սկիզբ դրեց այս տարվա Խաղարկային մրցույթի ժյուրիի նախագահ Դյու Ջադսոնի կարիերային, որին նվիրված է փառատոնի հետահայաց ծրագիրը: «Յրե անվակաբերը» ֆիլմը պատմում է երկու բրիտանացի մարմնամարզիկների մասին, ովքեր պետք է տարբեր խոչընդոտներ հաղթահարեն՝ Փարիզի 1924 թվականի Օլիմպիական խաղերին մասնակցելու համար: Ֆիլմի փայլուն ընդունելությունն ասես երկու մարզիկների փառահեղ հաղթանակի արտացոլանքն էր, քանի որ 1982-ին այն չորս Օսկար ստացավ, այդ թվում՝ «Լավագույն ֆիլմ» անվանակարգում: Գաղտնի հաջողոր ֆիլմերից «Նեղափոխությունը» թարմ, ոչ հերոսական հայացք էր Ամերիկյան հեղափոխությանը: Կինոարտադրող ստուդիայի կողմից պարտադրված շուսպ թողարկման պատճառով ֆիլմը ներստուգվեց ու ըստ արժանություն գնահատվեց միայն քսան տարի անց, երբ վերադարձվեց այն տեսքով, որով Դադսոնը ի սկզբանե մտադիր էր այն ներկայացնել: Ռեժիսորի վերջին՝ «Ալտամիրա» ֆիլմը պատմում է Իսպանիայում նախապատմական քարանձավային նկարների առաջին հայտնագործման մասին:

HUGH HUDSON

A multiple Oscar-winning feature debut launched the international film career of Hugh Hudson, president of this year's Feature Competition jury, to whom the festival is devoting a small retrospective. His 1981 film *Chariots of Fire* tells the epic story of two British athletes who have to overcome various obstacles to compete in the 1924 Paris Olympics. Their ultimate victory was mirrored by the film's smashing success at the 1982 Academy Awards, where it won four Oscars, among them the Best Picture Award. Hudson went on to make *Greystoke: The Legend of Tarzan, Lord of the Apes* (1984), a revision of the original early twentieth-century novel, and *Revolution* (1985), a refreshingly non-heroic account of the American War of Independence.

A rushed release, urged by the studio, caused the film to flop, and it took twenty years for the film to finally get the recognition it deserved, when it was re-released in the form Hudson originally intended. His latest film is *Finding Altamira*, a story about the first discovery of prehistoric cave paintings in Spain. Hudson is married to producer and actress Maryam d'Abo, who's a member of this year's Armenian Panorama jury.

Your career spans over fifty years now...

...and I haven't made many films. I'm often asked why I didn't make more films, as if there's a rule for it. But I don't think it matters. A project takes five years: two years to prepare it, a year to make it and two years to promote it. There are also projects that don't happen. You have to choose the right kind of project, and sometimes you make mistakes: you embark on a project and you get stuck. I'm preparing three films now, I don't know if any of them will get made, maybe one. Also, as I get older, I'm less eager to make one after the other. Sometimes I take a long time off. I make documentaries in between, which is a very nice way of filming, more relaxed. In documentary, you make the film as you go along; it finds its form as you're doing it. That's very real. There's no money behind it, so there's no pressure.

Pressure from the producers is actually what killed the original release of *Revolution*, isn't it?

There was a voice-over narration that was part of the original screenplay, but the studio forced it to be released before we'd had time to record and add it. And of course that was a disaster. The script provided the main character with an internal monologue that tells you many things about him, but in a slightly tangential way. In the end we did it anyway, and that version got a small release in England [this is the version shown at the festival, SK], but for the film's reputation it was too late. Al Pacino's very good in it, but he was unfairly attacked by the American press. Anyway, I completely did it as I wanted, and it's a good film. That's why I wanted it to be shown here. The music is great, and so is the cinematography by Bernard Lutic, whom I used to work with often, before he died in a plane crash. He formed my films.

Al Pacino's character in *Revolution* is a very introverted character. Somehow that seems to be the kind of hero that you often gravitate towards: men who fail to get their story across, but who push forward anyway.

They're fundamentally innocent. *Revolution* is about a man who gets sucked into a war that he doesn't want to have anything to do with. *Finding Altamira* is about an amateur archaeologist who is repudiated by the scientific society. And *Chariots of Fire*... they're innocent students. The authorities try to change their minds, and they refuse. They stand up. And they win! This is actually something a journalist once pointed out, that my films are mainly about innocent people. I don't know why they interest me. They're the ones who always get screwed up by the authorities. Maybe I am innocent, or maybe not, but I'm quite naive. Not in a stupid way, but... I like this kind of people.

Your films often tell stories from the past. What interests you about that and how do you manage to make these stories feel relevant and fresh?

I don't consider myself a director of period films, although the majority of my films are set in the past. But it doesn't matter to me: if a story is good, if I'm drawn to it, it could be from any period. In *Chariots of Fire*, the use of modern music helped to bring it into today's world. That anachronistic score was a very good decision, though it's probably not the only thing. I don't really analyse my work, so I don't know what else I do to bring these periods closer to our day. I try to make my films as timeless as possible. Modern films often date very quickly, but you can watch *Revolution* again, and *Chariots*, and they haven't really aged.

As you don't write your own screenplays, how do you find the stories that you want to film?

Finding a story is not easy. When somebody comes to me with an idea, I need to see a possibility for making it mine. *Finding Altamira*, for example, was the story of the producer's great-grandfather, the amateur archaeologist; it wasn't my story, but I could feel I had my own interest in it. This is why I never wanted to work as a director for hire.

Of course your Oscar winner *Chariots of Fire* is the film that everyone will instantly connect you with. How do you look back on making that film and the success that it brought you?

I made my life. I can always get a film going because of *Chariots*. In the end, when they say: "We're not sure why the audience is going to like this story", I just say: "Well, you know, I made *Chariots of Fire*", and then they start to think: "Oh well, maybe..." So they'll take the chance. Still, financing my films is often difficult, because my horizons are quite big. I like big subjects, which often require a lot of money. Plus, the big companies often look for very conventional stories. When I was trying to get financing to make *Chariots of Fire*, the American production companies wouldn't put any money in it. That was because the story has two main characters with parallel storylines, and they didn't like that. They wanted them to run against each other. We refused. SK

Screening today: *Revolution* (UK, 1985). 14:30
Moscow Cinema Red Hall.

A Stoic Form of Hope

The Other Side of Hope (Aki Kaurismäki, Finland/Germany, 2017). Yerevan Premiere. 11-7 20:30 KinoPark, 12-7 20:00 Cinema Star, 14-7 22:00 Moscow Cinema Blue Hall.

"The melancholy ones are sent back first." That's the warning Syrian refugee Khaled gets from another immigrant when he arrives in a Finnish refugee center. It's not a promising start for the main character of *The Other Side of Hope*, the latest film by Finnish master of melancholy Aki Kaurismäki, which won the Silver Bear at the Berlin film festival last February.

The film was announced as the second part of a loosely connected "harbor trilogy", which started with *Le Havre*, a hopeful fairytale about immigration. *The Other Side of Hope* works from a similar impulse, not dealing with the rhetoric surrounding immigration in real life, but spinning a (slightly) more hopeful yarn about the way things could be. In Kaurismäki's universe it's a given that

the oppressed working class (which has always been his focus) will side with the similarly despondent newcomers, instead of turning them away.

The film centers on two men who leave behind everything they know – one by necessity, the other by choice. Khaled (Sherwan Haji) has escaped the violence in his home country and is now seeking asylum in Finland. He eventually crosses paths with Wikström (Sakari Kuosmanen, a Kaurismäki regular), who has quit his job as a travelling salesman, left his wife, and bought a rundown restaurant on a whim, including its barely motivated staff. All the regular features of Kaurismäki's singular cinema are once again

present: his production design, which is at once brightly colored and muted; the bone-dry comedy of his minimal dialogues; and the extremely stoic protagonists – with the most poker-face poker game in the history of cinema as a highlight.

At its heart, *The Other Side of Hope* is a film about clashes. The clash between the almost farcical proceedings in Wikström's story and the heartbreakingly real tale of Khaled. And the clash between Kaurismäki's nostalgia-tinged universe and the callous and cruel modern world that sometimes breaks through. What emerges is a gentle protest against the fact that Kaurismäki's brand of fairytale hope seems increasingly anachronistic. **JBH**

Boys Will Be Boys

Daniel (Anastazja Dąbrowska, Poland, 2016). Documentary Competition. 11-7 10:00, 14-7 17:00 Moscow Cinema Small Hall 1.

Daniel may be mentally challenged, but as Anastazja Dąbrowska's portrait of the boy shows, he's also just a regular teenager. On a holiday camp for people with Down syndrome, he and his friends hang out and talk about girls. Why is that girl he likes not calling him back? What is the best way to express your love? And what, exactly, are they looking for in a relationship?

In her short film school documentary *Daniel*, made at the Krzysztof Kieślowski Faculty of Radio and Television of the University of Silesia in Katowice, Dąbrowska captures these conversations in carefully framed shots. She is like a fly on the wall, often keeping the camera at a distance and never interfering in their ruminations. The result is a touching and gentle portrait which subtly emphasizes that boys will be boys, no matter what. **JBH**

A Life in the Dark

The Woman Who Left (Lav Diaz, Philippines, 2016). Yerevan Premiere. 11-7 20:30 Moscow Cinema Blue Hall.

"I'm really a creature of the dark," Renata says at some point in *The Woman Who Left*. Although she was recently released from prison after being incarcerated for thirty years for a murder she did not commit, her newfound freedom has not restored her place in society. While she was locked up, her husband passed away and her son has gone lost on the streets of Manila. Meanwhile, Renata herself is forced to live anonymously in fear of the man who framed her for the crime. Born to a wealthy family, this man (who was once Renata's suitor) confines himself to his luxurious residence, afraid to become a victim of kidnappers.

Gorgeously shot and expertly paced, this latest

film by Filipino director Lav Diaz offers a brilliant reflection on the nature of freedom in a society defined by staggering inequality. We get to know Renata through her interactions with a series of characters that all fit the description "creature of the dark" just as well as she does. There's a homeless woman who suffers from anxiety, a penniless street vendor, and a transsexual woman who has fled her home country and now prostitutes herself on the streets. Obviously this is a way to survive in the short term, but it's just as much a slow act of suicide, she confesses one night.

Diaz takes just under four hours to let these stories unfold (a relatively short running time for this director famed for his extremely long films) and it's definitely worth allowing the film that time. The simple humanity revealed in these everyday exchanges provides a beautiful contrast to the scarce, but strongly visceral expressions of their torment. **SK**

Of Goddesses and Women

Sexy Durga (Sanal Kumar Sasidharan, India, 2017). Feature Competition. 11-7 10:00 Moscow Cinema Blue Hall, 19:30 Moscow Cinema Red Hall.

A religious festival in the South-Indian province of Kerala and a harrowing journey through the night from the interweaving parts of the daring *Sexy Durga*, winner of the Tiger Award at the International Film Festival Rotterdam. Durga is the Hindu warrior goddess, worshipped by young men who demonstrate their veneration by walking on embers and piercing their skin with metal pins and hooks. The pains to which they submit themselves attest to machismo and masochism in equal parts: the latter may well be explained by looking at Durga's image, with several pairs of arms carrying a range of weapons, and sometimes holding a severed head in one of her many hands. Who'd want to mess with her?

In the mortal world, a young woman named Durga tries to elope at night with her boyfriend Kabeer. Hitching a ride to the nearest train station poses a challenge however. Women are not supposed to roam the streets at night, a limitation from which their alleged helpers appear to derive a sense of power. Adding to the couple's unease is a fact they desperately try not to draw attention to: that Kabeer is a Muslim. The largely improvised story has the lovers encounter a cross-section of Indian society: young and old, poor and wealthy, civilians and state servants. Filming at night emphasizes the precariousness of the situation the lovers find themselves in, and offers the perfect backdrop for a dark investigation into the state of morale in present-day India.

A loose set of ideas and motives was all that director Sanal Kumar Sasidharan started filming with; he likes working without a screenplay and this time (*Sexy Durga* is his second feature) he even abstained from determining a storyline beforehand. That adlib nature gives the film an unpredictable quality and yields a sense of disquiet that is hard to beat. **SK**

Defeat the Devil with Kindness

Mother Derdo and the Walnut Tree (Serdar Önal, Turkey, 2017). Documentary Competition. 11-7 10:00, 17:00 Moscow Cinema Small Hall 1.

Mother Derdo is a 70-year-old Armenian woman who lives in Istanbul and Bitlis with her children and grandchildren. Throughout its history Bitlis has been a place of conflict. Thousands of Armenians were murdered and driven away from their land during the genocide. Derdo has experienced the harrowing aftermath of this horrific moment in history. Her husband was murdered while she was working in the field; her Bitlis land has been taken away from her.

Despite these tragic events Derdo's story is one of perseverance and tenacity. While her whole family felt pressured to become Muslims, she remained faithful to her own Christian beliefs. Driven to poverty with her children in Istanbul, she maintained and even managed to regain some of her land. Now every two months she comes back to Bitlis to pick the walnuts from the only tree growing on her property. It's a fitting metaphor for Derdo's own growth under hardship. Her visits to Bitlis are Derdo's solemn moments of remembrance as she's reliving her traumatic past. The village is established through shots of a graveyard, showing that death has played its part in Bitlis's history.

Still, *Mother Derdo and the Walnut Tree* is not a melancholy documentary. Önal captures moments of joy and togetherness in the Derdo family rather than those of sadness and isolation. His protagonist is also too much of a believer to wallow in the past for long. Maybe she's influenced by the calendar on her wall, which states: "defeat the devil with kindness". This even-natured documentary delivers a striking blow to that devil through its kindness, as Turkish director Serdar Önal makes a compelling case for acceptance, forgiveness and oneness. **HE**

A Plea for Education

Blood and the Moon (Tommaso Contronei, Italy/Yemen, 2017). Documentary Competition. 11-7 12:30, 13-7 17:00 Moscow Cinema Small Hall 1.

Yemen is one of only two countries in the world where the marriageable age is not defined by law, and marrying off small children is common. Soraya, the protagonist of Italian filmmaker Tommaso Contronei's *Blood and the Moon*, married young and against her will. But unlike thousands of other Yemeni girls, she has decided to retaliate. After living with her elderly husband for many years, Soraya, devoid of education and healthcare, eventually finds the courage to flee the house and seek refuge in a remote village. She befriends young teacher Mohammad and embarks on a fight against ignorance.

Blood and the Moon offers a glimpse into a nation stuck in the mid-20th century and forgotten by most. In recent years, due in part to its extreme poverty, Yemen has become a gathering ground for Islamic terrorists. "Education is the basis of everything", says Mohammad, and the film underlines the importance of education: poverty and ignorance can be overcome through learning. Otherwise, everyone is destined for the same fate as Mohammad's parents, who fell victim to an Al-Qaida attack. The film is a plea to shed ignorance by being politically and socially active, to help each other reach positive change. Otherwise, as Mohammad says, "the poor will get poorer and the rich will get richer." **AB**

'DON'T DO IT IF YOU DON'T WANT TO'

The first Master Class of the festival was given yesterday by Russian director Boris Khlebnikov. Many of his films have screened at Golden Apricot in the past, and his latest film *Arrhythmia* is screening this year as a Yerevan Premiere. Only a few days ago, actor Alexander Yatsenko won the Best Actor Award at the Karlovy Vary IFF for his work in the film.

It may surprise some, but cinema wasn't the first choice for one of Russia's most interesting filmmakers working today. Instead, Khlebnikov spent two years studying biology. "At some point, I just understood that I made a huge mistake", he admitted during his Master Class, moderated by Olga Sherwood. "I noticed that I'd become quite the cinephile and I immediately applied to film school. It was just like in second grade, when I understood that I don't like learning poems, because it was difficult for me. From that day on I haven't done anything I didn't want to."

Khlebnikov reminisced about the late 90's,

when his movie career began. "Film production is much cheaper now. When I was making my first documentary, I spent two years

putting together a budget of 20,000 dollars. Now one can make a movie with a few pennies."

When discussing his work with actors, Khlebnikov stated that, while it's nice when the actor is talented, everything is much better and easier when an actor is playing a character he or she fits. When actors are playing something they know by heart, they start adding incredible details and make their dialogues richer. The only thing the director needs to do is guide them. Khlebnikov can tell whether an actor fits the part during casting: "It all becomes clear once you share a cigarette during a break."

The director also talked about the growing quality of television, noting that the most interesting content can be found on cable channels, especially those from the UK, the US and Israel. "There's great freedom in that medium at the moment", Khlebnikov concluded. "Many famous filmmakers are trying out new, experimental material on TV. You could say that it's the superior platform now." **RG**

A TRACE OF GEVORGYANTS

Sunday's opening ceremony started with a minute of silence for director Ruben Gevorgyants, who passed away on June 23. Further tribute will be paid today at a special screening of Gevorgyants' 1980 short film *A Kind Trace*.

A Kind Trace is itself a film centered on remembrance. The documentary short shows 83-year-old amateur painter Asatur Chermakyan, who draws landscapes on garage walls, retaining what is perhaps a small memory of the nature that was replaced by these buildings, even if the garage owners often paint over his beautiful works.

Ruben Gevorgyants was a prominent member of Yerevan's filmmaking community. Active as a director since his graduation from the Yerevan Fine Arts and Theatre Institute in 1969, he was the chairman of the Cinematographers Union of Armenia from 2004 until his recent passing. He also taught at the Yerevan Institute of Theatre and Cinema and was president of the National TV and Radio Academy. He leaves a body of work consisting of some 65 films, many of which were awarded at international festivals, as well as two books.

The Tribute to Gevorgyants comes in addition to three previously planned tributes to Armenian filmmakers celebrating their birthdays this year: director Frunze Dovlatyan (90) and Yuri Yernzkyan (95) and cinematographer Serik Israelyan (80). Stars honoring the three were revealed on Aznavour Square on Sunday, and tomorrow's festival program includes screenings of documentaries about them. **JBH**

A Kind Trace (Ruben Gevorgyants, Armenia, 1980). 20:00 Moscow Cinema Blue Hall.

THROUGH HELL AND FIRE

As in previous years, the Armenian Panorama competition, which collects films by Armenian-born filmmakers from all over the globe, is divided into three categories: feature films, documentaries and shorts. The three films in the features section show the wide variety of the program.

In 2012, American-Armenian director, scriptwriter and actor Kris Avedisian presented the short film *Donald Cried*, which now forms the basis for his 2016 feature of the same name. It is the story of a modest, serious and thoughtful young man named Peter (Jesse Wakeman). After a long absence he returns to his home state of Rhode Island (which is also where Avedisian is from). He is broke and now is forced to knock on the door of his old friend Donald (played by the director himself).

It turns out that Donald hasn't changed a bit since high school. Although he's now an adult, he still enjoys the pleasures of teenage life: smoking pot and avoiding any kind of responsibility living in his parents' attic, which is decorated with pictures of porn stars. Peter becomes a hostage of nostalgic memories, humorous situations and a friend who never grew up.

Despite the title of the film, Donald is constantly laughing and having fun. On the other hand, the lead character in Levon Minasian's French-Armenian film *Bravo, Virtuoso* (screening today) is a delicate soul. Alik (Samvel Tadevosyan) finds himself at the center of a vortex of absurd, crazy and improbable situations in Minasian's fable-like satirical crime story. The young clarinet player is living the harmonious life of the intelligentsia, until the day he meets Lara (Maria Akhmetzyanova), who sucks him into her corrupt oligarch life. Personal, professional and family issues get tangled up as Alik and Lara go through hell and fire and a load of bullets in the crazy world that Minasian has created.

Bullets also fly in Mher Mkrtchyan's *The Line*, a war melodrama also starring Samvel Tadevosyan – this film propelled the actor to Armenian stardom. The film focuses on the Karabakh War of the early 90's. The story revolves around four inseparable childhood friends, each of whom chooses a different path and ends up in a different place – from Karabakh to Moscow and even the afterlife. Tadevosyan's character Tigran overcomes his fears and joins the army, not only to defend Karabakh but also to find himself – which is what the protagonists of all three films are trying to do. **DM**

Love for Yerevan

Six Musicians and the City (Tatiana Daniilyants, Russia, 2016). Yerevan Premiere. 11-7 21:00 Poghosyan Gardens, 14-7 19:00 Moscow Cinema Red Hall, 21:00 Nansen Garden, 15-7 21:00 Hayastan Cinema Garden.

With *Six Musicians and the City*, Russian filmmaker, poet and photographer Tatiana Daniilyants has created a love letter to the music and the capital city of her ancestral homeland Armenia. The director manages to capture one of Yerevan's most typical and bright aspects: the music scene.

Interweaving portraits of six musicians from various generations, genres and styles – including Grammy winner Arto Tunçboyacıyan and world-famous "duduk-voice" Jivan Gasparyan – she creates an image of 21st century Yerevan music culture. In doing so, she also touches on the city's architecture, history, urban culture and its many, many people – whether it's street musicians or passersby who want to take a picture with these famous musicians, or even start singing their songs to them.

The film portrays Yerevan from its most glamorous side, with shots from a moving vehicle or from high and diverse angles. However, the lesser known side that inspires the musicians most is also always present underneath it all. In interviews cut through the performance footage, these famous Yerevan musicians reminisce about funny and tragic stories from the not so distant past (with archival footage illustrating their memories), and philosophize about the city and its spirit. And although all six of them are very different, it's not only their professional interests and talents that they have in common: they all love Yerevan, even if they don't bluntly state that on camera. **AB**

Master Class Ildikó Enyedi

Ahead of the Yerevan Premiere of her latest film *On Body and Soul* (17:00 Moscow Cinema Red Hall), Hungarian filmmaker Ildikó Enyedi will give a Master Class at AGBU at 15:00. You can read an interview with Enyedi in Daily #1.

Master Class Fred Kelemen

After the festival screened a Retrospective of his work last year, director Fred Kelemen is back with his latest film *Sarajevo Songs of Woe* in this year's Feature Competition. Kelemen will give a Master Class at TUMO Center this afternoon at 16:00.

Rotterdam Film Days

This evening's screening of *Sexy Durga* (see opposite page) will constitute the official opening of a small program of films selected at the International Film Festival Rotterdam 2017. The program further includes *Arabia* and *Still Night, Still Light*. All three films are also selected for the Feature Competition.

Into the Night

End your festival day and go deep into the night with the After Party (23:30, Basement Club) or the Midnight Wrap-Up (00:00, The Club), where filmmakers and GAIFF guests come together.